

Lesbrief bij: Een thuis voor muis

**Een voorstelling van
Poppentheater Jacobus Wieman**

Inhoudsopgave

Beste leerkracht	2
Wat er komt kijken bij theaterbezoek	3
De poppenspeler Jacobus Wieman	3
Het verhaal van <i>Een thuis voor muis</i>	4
Spelopdrachten voor 2+	6
Link naar trailer	6
Link naar de Quiz	6
Vorbereidende spelopdrachten voor 4+ met linkjes naar video ondersteuning	7
Muis maken	8
Vleermuis werkblad	12
Visje om te versieren	13
Poppentheater Jacobus Wieman	

Beste leerkracht

Binnenkort gaat u met uw leerlingen naar de voorstelling 'Een thuis voor muis'. Als voorbereiding sturen wij u deze lesbrieven waarin u naast informatie over de voorstelling ook enkele opdrachten vindt.

De lesbrieven helpen u en de kinderen vooraf in de juiste stemming te brengen en nieuwsgierig te maken. Na afloop kunt u uw leerlingen de voorstelling laten verwerken en verder de gebruikte thema's verdiepen.

Dit gaat o.a. met behulp van uitleg via internet. Voor bepaalde opdrachten zijn de bijlagen ingesloten.

Wij wensen u en uw leerlingen veel kunstplezier!

Koos Wieman - Poppentheater Jacobus Wieman

Wat er komt kijken bij theaterbezoek

De speler heeft al heel wat werk gedaan voordat het publiek de zaal inkomt. Het is wel interessant om daarover na te denken. De speler en soms de technicus hebben 's ochtends vroeg hun auto ingeladen met het decor, kostuums, de poppen en de licht en geluidsapparatuur. Daarna zijn ze naar de plek gereden waar gespeeld moet worden. Na het uitladen wordt het decor met het geluid en het licht neergezet en ingesteld. De poppen worden op hun plekje gelegd. En dan pas kan de speler zich gaan verkleden en voorbereiden op zijn spel.

Als je naar een voorstelling gaat kijken zijn er spelregels om je aan te houden, voor jezelf, voor de anderen in het publiek en zeker voor de speler(s). Theater is een manier van spelen.

Theater wordt gemaakt waar je bij bent. Dat betekent dat de voorstelling niet zomaar stopgezet kan worden, dat er geen hard/zacht knopje op zit, dat er geen spannende stukken in de herhaling komen...

Je moet dus gewoon goed opletten, goed luisteren en goed kijken.

Natuurlijk zijn onze mobieltjes uit!

Is de voorstelling op school, dan is het lokaal theater en dan kan er natuurlijk niet gestoord worden tijdens de voorstelling. Meekijken is heel belangrijk want kinderen voelen heel goed aan wat er door de volwassenen wel of niet belangrijk wordt gevonden. Laat al het andere alsjeblieft even wachten. Misschien kan de ruimte heel donker worden gemaakt zodat het licht mooi zijn werk kan doen. Gaan we met zijn allen naar een andere plek dan houden we elkaar in de gaten.

De poppenspeler Jacobus Wieman

Als je na afloop van een voorstelling van Jacobus Wieman (Koos) buiten de zaal staat te kijken naar de kinderen die er uit komen, zie je rode wangen, stralende koppies en hoor je aan alle kanten liedjes hummen. Ze genieten na! En met volle teugen. Grote mensen die eruit komen, gniffelen nog na. En als buitenstaander wil je dan ook meemaken wat er daar in die voorstelling gebeurde.

Nou, er gebeuren vrolijke kleine wondertjes. Poppen gaan hun eigen leven leiden, ze leveren commentaar op hun bespeler en op elkaar. Ze veranderen de loop van het verhaal en soms zingen ze liedjes. Peuters genieten ervan dat Koos fouten maakt of onhandig is waar zij al beter weten. Kleuters volgen ademloos het verhaal. Naarmate de kinderen ouder zijn, wordt het verhaal ingewikkelder en komt er meer nadruk op de theatrale aspecten. Om uiteindelijk als student ingewijd te worden in de verschillende technieken van het poppenspel en de grote kunst van de improvisatie.

Koos Wieman ontwikkelt elke productie helemaal zelf. Hij schrijft het verhaal, maakt zelf zijn poppen en het decor. Maar hij komt pas echt op stoom als er publiek is, waar zijn poppen op kunnen reageren. Het bijzondere improvisatietalent is dan ook onmisbaar, niet alleen tijdens maar ook bij de aanmaak van zijn voorstellingen. Dat is de reden waarom elke voorstelling anders is, waarom een productie in de loop der tijden verandert. **Kortom: het poppentheater van Jacobus Wieman leeft.**

Het verhaal van 'Een thuis voor muis'

Een verhaal dat zich afspeelt in lucht, aarde, water en vuur over de moed van een kleine muis.

Joris, is een papieren muisje dat aan het begin van de voorstelling uit een poster tot leven wordt gewekt.

Koos, de speler, gaat een verhaal spelen en hij zoekt naar Joris. Zijn vader en moeder vinden we wel in het Pop-up boek maar Joris is niet te vinden.

Koos vraagt zich af wie er goed kan speuren. In de grote boekenkast staat een boekje met een grote speurneus erop. Het is het boek van Vosje Snuf. Snuf wil best helpen en komt uit het boek.

Hij snuffelt heel de zaal door en zelfs tussen het publiek voordat hij de poster ontdekt. Daar is de muis. Die moet alleen even worden uitgeknipt en in elkaar geknutseld.

Zo gaat Joris geboorte in zijn werk en kan zijn verhaal beginnen. Hij wil geen saaie bange muis zijn en hij wil ook ergens anders wonen.

Samen met Koos gaat Joris op zoek naar de beste plek om te wonen. Hij ontmoet een heel stel dieren. Zoals luchtdieren, een uil en een ooievaar, grond dieren zoals wormen en de mol, waterdieren zoals een heel stel vissen en uiteindelijk wil hij op zoek naar dieren in het vuur.

Vuur is spannend. Hij vindt de Vuursalamander die echter niet van vuur houdt maar ze vinden elkaar wel lief en samen gaan ze naar het kamertje van Joris en dan kan Joris eindelijk in zijn eigen bedje slapen.

Tenminste als Koos het bedje naar een betere plek in de boekenkast brengt. Bij elk element waar Koos en Joris op zoek gaan hoort mooie muziek die speciaal is gemaakt door Marjolein Meijers en Izak Boom

Verhaal en poppen Koos Wieman

Thema's

De thema's die Jacobus Wieman in dit verhaal uitlicht zijn:

Bang zijn of niet bang zijn.

Volgens Vader muis moeten alle muizen bang zijn. Anders word je niet oud.

De vier elementen

De thema's aarde water vuur en lucht komen in de voorstelling voor net als licht en donker De muis reist **door de lucht, in de aarde, onder water en door het vuur** op zoek naar een thuis.

Namen

Joris is genoemd naar Sint Joris(Saint George), die met een monster vecht. Joris is een heel oude naam. Vaak heeft een naam een betekenis. Die kan je vinden in een namenboek. Veel heiligen werden vroeger vernoemd. Het was vroeger gebruik dat je naar iemand uit de familie werd vernoemd. Daarmee hoopte men dat de naam je geluk en geborgenheid zou brengen. Tegenwoordig willen mensen hun kind een originele of populaire naam geven.

Monsters en angst

Het muisje wil niet bang zijn en gaat op zoek naar enge beesten en monsters. Hij denkt dat je een held bent als je niet bang bent.

Muzikale ondersteuning

Voor de voorstelling is speciale muziek gemaakt die helpt om sfeer en spanning te maken. Zo is er een speciaal muziekje voor het maken van de muis. Dat is precies getimed. Soms is stilte ook een goed middel om sfeer te maken. De muziek voor deze voorstelling is speciaal gecomponeerd en uitgevoerd door Marjolein Meijers en Izak Boom.

Verschillende technieken belicht

In deze voorstelling worden onder andere veel papieren poppen gebruikt. Dat wil niet zeggen dat ze plat zijn. Er worden een aantal speeltechnieken gebruikt. Je kunt poppen bespelen met de hand, aan touwtjes en op stokjes.

Speciaal in deze voorstelling is het gebruik van: **blacklight**. Dit is donkerblauw licht dat bepaalde signaal kleuren laat oplichten. Wit papier wordt blauw. Bepaalde stoffen lichten niet op in het blacklight. Als de zaal heel donker is, ziet het er heel sprookjesachtig uit. Door het gebruik van black light valt de hele achtergrond weg en zijn alleen de dieren te zien. Ze lijken in de lucht te zweven.

Opdrachten voor de jongste kinderen 2+ (peuters en kleuters)

Voor de jongste kinderen zijn er kleurplaten en simpele opdrachten als het versieren van een vis.

Introductie

Om de voorstelling te introduceren kunt u de trailer afspelen:

<https://youtu.be/llutlAKamxU>

(duur 2:11 minuten)

Vorbereidende opdracht: Visje maken

Alle kinderen mogen een eigen visje versieren en maken. Ze kunnen kleuren met potlood, viltstift en verf of het visje kan beplakt worden met stukjes gekleurd papier. Klik op de link om het instructiefilmpje op het digibord voor de leerlingen af te spelen:

<https://youtu.be/Qk2Zbp1rq2w> (duur 1:59 minuten)

Benodigheden:

Kleurpotloden, viltstiften of verf. Stukjes gekleurd papier of stof met lijm.

Prints van Bijlage 2 (pagina 13): Uitknipvis

Evaluerende opdrachten

Knutselen

Maak zelf het muisje uit de voorstelling met uitknipvel van de uitknipmuis. Instructie video op youtube

Instructievideo: <https://youtu.be/A11z2rLVInw> (duur 2:16 minuten)

Benodigheden:

Schaartjes en lijm.

Prints van Bijlage 1: Uitknipmuis

Spelopdracht / activiteit voor in de kring

In de voorstelling komen verschillende dieren voor. Dat zijn poppen en die worden gespeeld.

Zelf mogen de kinderen ook dieren gaan nadoen. In de video legt Koos samen met een kikker uit hoe je dieren na kan doen. Kijk in de klas naar het videofragment en laat de kinderen het vervolgens zelf proberen. Klik hieronder voor de link:

<https://youtu.be/83gVIK7XHnM> (4: 23 minuten)

Quiz

De muis gaat op reis door de lucht, in de grond en in het water. Hij komt ook bij het vuur. Aarde, water, lucht, en vuur noemen we de vier elementen. In het volgende filmpje komen plaatjes van negen dieren langs die in de lucht, in de grond of in het water leven. Waar kan ieder dier wonen?

Er zijn ook dieren die in meerdere elementen kunnen leven. Geef bij elk dier aan welk element erbij hoort. Of welke elementen erbij horen.

Uitvoering: Maak drie plekken in de klas en spreek af welke plek water, aarde of lucht is. Kies bijvoorbeeld voor een gekleurd velletje papier als markering dat elk element vertegenwoordigt (zwart of bruin = aarde, wit = lucht en blauw = water). In de video worden zwart, wit en blauw gebruikt.

Filmpje: Kijk naar het filmpje en loop na de vraag naar het juiste vak in de klas. Wie houdt de stand bij? Kan ook in het speellokaal worden gespeeld, als daar een digibord of monitor aanwezig is.

Klik hier voor het filmpje: <https://youtu.be/oa8lyZbMlwE> (6:12 Minuten)

Luisterspel: Waar piept de muis?

Kinderen zitten in een kring met de ogen dicht. Iemand loopt om de kring heen en zegt af en toe: 'piep'. Dan wijst iedereen naar de plek waar de muis zit.

Er wordt een verhaaltje over het muisje verteld en iedereen heeft een hand als muisje (dit kan door er een papieren muizenhoofdje mee vast te houden). Elke keer komt er in het verhaal een piepgeluid voor. Dan reageert iedereen door de muis op te steken. Per geluid wordt er afgesproken waar op gereageerd moet worden. Hou het simpel.

Voorbeeld van een muizenverhaaltje:

Muis wordt wakker. **Piep** roept hij en springt uit bed. Ik zoek eten zegt de muis. **Piep** wat heb ik een honger. Hij opent de deur. **Piep** zegt de deur. Muis schrikt en roept **piep**. Daar ligt brood. Mmm lekker roept muis. Hij knaagt aan de boterham. **Piep** dat is lekker.

Spelopdrachten voor kinderen 4+

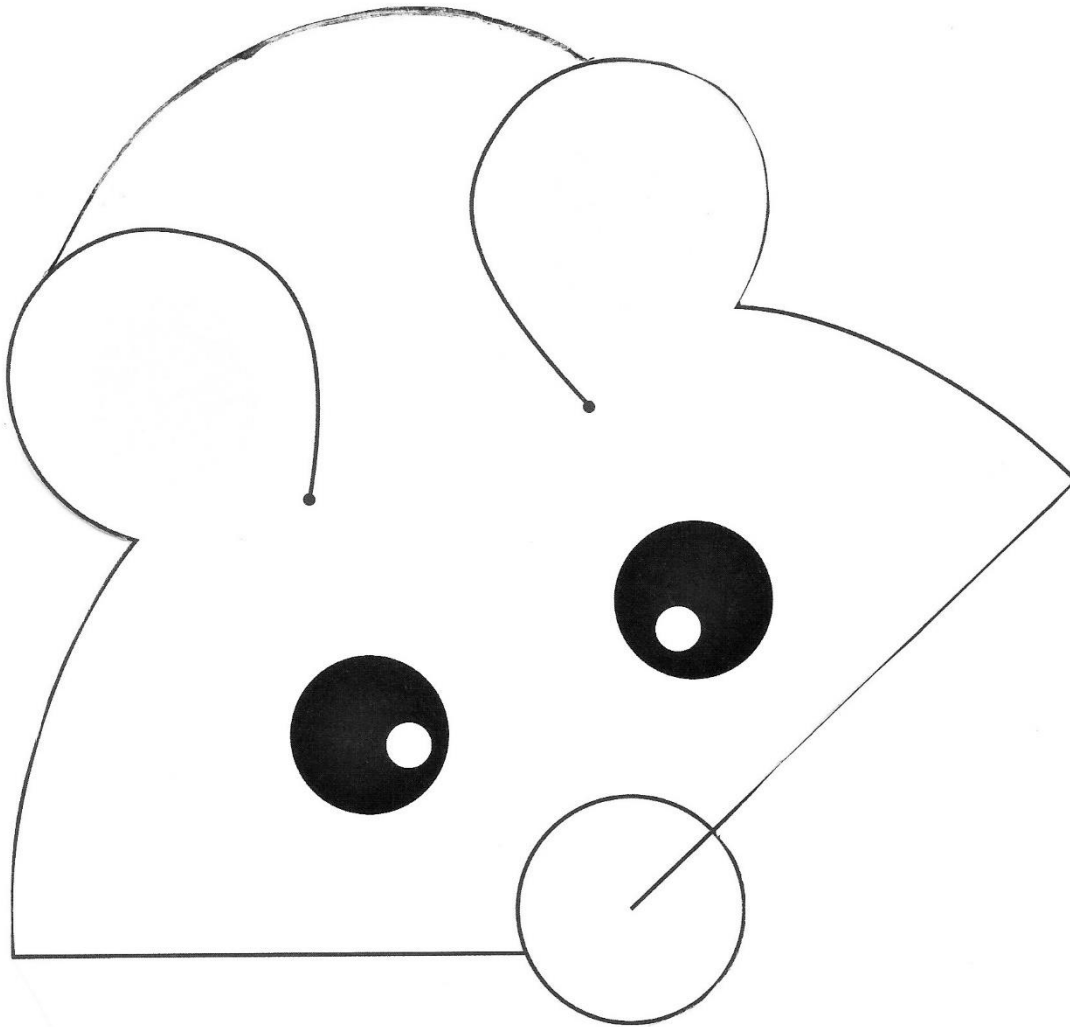
Voor de voorstelling is het goed om een kringgesprek te houden over muizen.

- Waarom zijn muizen snel in gevaar?
- Je naam is heel belangrijk voor je. Soms betekent je naam iets. Koen is held, Grietje is meisje. Verzin een aantal namen van beroepen die ook achternamen zijn.
- Een vos is een wild dier. Wilde dieren wonen in de natuur. Welke Nederlandse wilde dieren ken je nog meer?

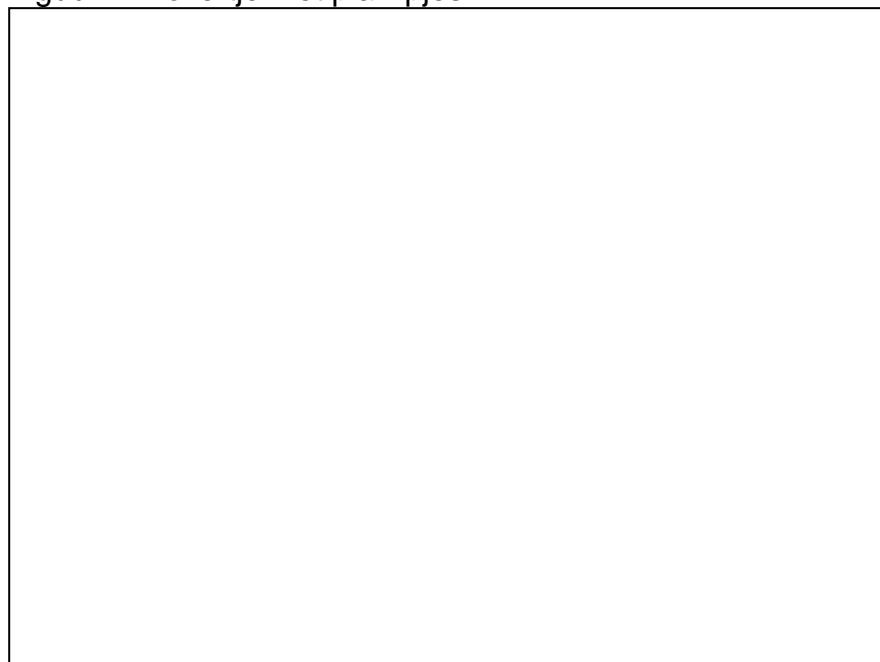
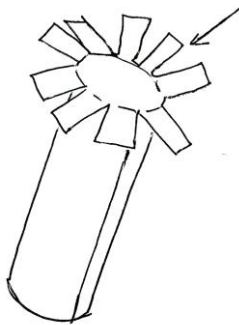
Na de voorstelling **kan** het volgende worden behandeld:

- Er zijn een heleboel namen die we leuk vinden. Maak een lijst met populaire namen en laat iedereen de mooiste namen kiezen. Die worden geturfd.
- Maak nu een lijst met alle namen uit de klas. Ga met het namenboek op zoek naar de betekenis van de namen. Welke namen zijn afkomstig van heiligen of profeten uit geloven.
- Huisdieren geven we meestal ook een naam. Hoe heten de huisdieren? Waar komen die namen vandaan?
- Welke dieren heb je allemaal gezien?
- Welke waren gevaarlijk en welke waren dat niet?

Bijlage 1 Figuur 1
uitknipmuis

Figuur 2 Kokertje met plaklipjes

Spreekwoorden en gezegden

Er zijn veel spreekwoorden en gezegden met dieren erin: Hier staan er een aantal door elkaar. Zet ze goed. Één staat er precies goed dus laat je niet in de war brengen.

- Een kat in het nauw- stoot zich nooit tweemaal aan dezelfde steen
- Dat muisje zal -koning kraaien.
- Een ezel in het algemeen- maakt vreemde sprongen.
- Haantje de- voorste.
- Zijn haan zal- een staartje hebben.
- Beter één vogel in de hand -dan dansen de muizen op tafel.
- Zo trouw als een -vogel.
- Zo slim als een -hond.
- Zo vrij als een- vos
- Zo glad als een -wezel.
- Als de kat van huis is -dan tien in de lucht.
- De kat - zingt zoals het gebekt is.
- Omwille van de smeer likt de kat de kandeleer.
- Elk vogeltje- op het spek binden.
- Zo bang als een- aal

De muis komt een vos tegen.

Welke dieren uit het onderstaande rijtje komen in onze natuur voor?

Konijn, haas, kip, fazant, wild zwijn, egel, hert, ree, eland, zebra, leeuw, vos, beer, krokodil, eekhoorn, snoek, stekelbaarsje, haai, toekan, kraai, patrijs, uil, muis, raaf, vleermuis, korenwolf, wolf, olifant.

Klassengesprek na de voorstelling:

De muis is een held of wil een held zijn. Wanneer vind je iemand een held? Is het gek om bang te zijn. Koos zegt in de voorstelling dat bang zijn heel normaal is. Wanneer ben je laf en wat is dat?

Spelopdracht:

We zitten in een kring. Bedenk allemaal een dier dat je wilt zijn. De leerkracht kan ook een aantal dieren op een lijstje zetten en dat aan de kinderen influisteren. Dit om te voorkomen dat er te veel getwijfeld wordt. Probeer zo te bewegen als dat dier. De anderen mogen raden. Wie het raadt mag de volgende uitbeelden. Makkelijk uit te beelden zijn. **de olifant, de muis, de aap, een pinguïn, een kip, Soms helpt het om een geluid te gebruiken bij: de uil, de leeuw, het paard, de ezel, de hond, de eend, de koekoek, en de kat.**

Spannende muziek.

In de klas wordt een stuk muziek gespeeld. Bij voorkeur muziek waarbij niet wordt gezongen. Het is handig om instrumentale filmmuziek te gebruiken bijvoorbeeld Pirates of the Caribbean. Of programma muziek als de schilderijtentoonstelling van Mussorgsky

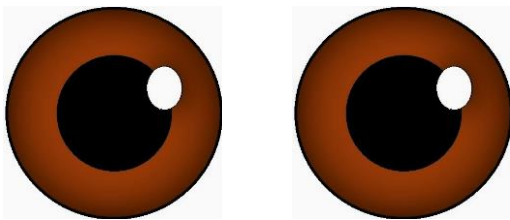
Link <https://www.youtube.com/watch?v=cyXvfnW-Ljw>

Bespreek met elkaar wat er gebeuren kan op deze muziek. Ook kun je gebruik maken van instrumenten die op school zijn. Met slagwerk kan veel spanning worden opgewekt. Er is tussen de kinderen vaak verschil van mening over wat iets voor stelt. Fantasie is persoonlijk en hoeft nooit tot conflicten te leiden.

Teken je eigen beest.

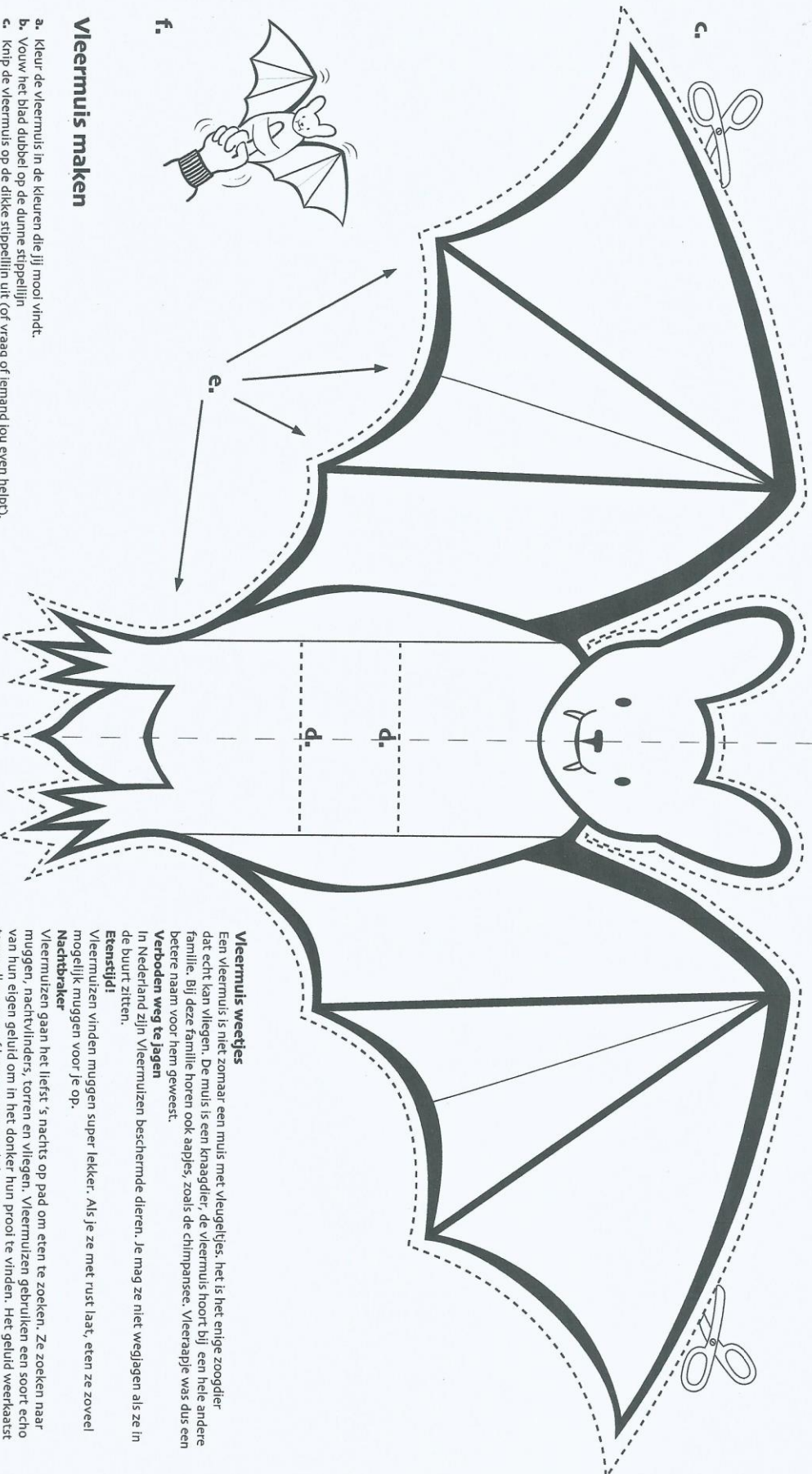
Koos de speler is ook de maker van de voorstelling. Hij heeft zelf bedacht hoe hij het allemaal wilde maken. Soms wil hij dieren anders maken dan anderen en dat kun je zelf ook proberen. Dan laat je je helpen door de voorbeelden maar je bedenkt zelf hoe jij het wil maken. Soms is het heel goed om het eerst te maken zoals het al bedacht is en dan pas te proberen je eigen dieren te verzinnen. Vaak geeft het een leuk effect als je onderdelen van de dieren veel groter of kleiner maakt. Oren en ogen zien er al snel grappiger uit als ze groter worden gemaakt. Er is een grens waarbij je als kijker het niet meer gelooft dat het een echt beest kan zijn.

In de voorstelling maakte Koos gebruik van getekende ogen of ogen van foto's. Hieronder staan er een paar die je misschien kan gebruiken bij je eigen tekeningen.

Op het volgende blad staat een vleermuis om zelf te kleuren en te maken. De uitleg staat er bij. Je kunt dus zelf drie poppen uit de voorstelling maken en er mee spelen. Veel plezier

Poppentheater Koos Wieman: Vleermuis

- Kleur de vleermuis in de kleuren die jij mooi vindt.
- Vouw het blad dubbel op de dunne stippellijn.
- Knip de vleermuis op de dikke stippellijn uit (of vraag of iemand jou even helpt).
- Knip de dikke stippellijntjes op buik in.
- Vouw de vleugels en buik op de dikke lijnen naar voren en op de dunne lijnen naar achteren.
- Steek je vinger in het lusje op de buik om je vleermuis te laten vliegen.

Vleermuis maken

Vleermuis weetjes

Een vleermuis is niet zomaar een muis met vleugeltjes, het is het enige zoondier dat echt kan vliegen. De muis is een knaagdier, de vleermuis hoort bij een hele andere familie. Bij deze familie horen ook aapjes, zoals de chimpansee. Vleeraapje was dus een betere naam voor hem geweest.

Verboden weg te jagen

In Nederland zijn vleermuizen beschermde dieren. Je mag ze niet wegjagen als ze in de buurt zitten.

Etenstijd!

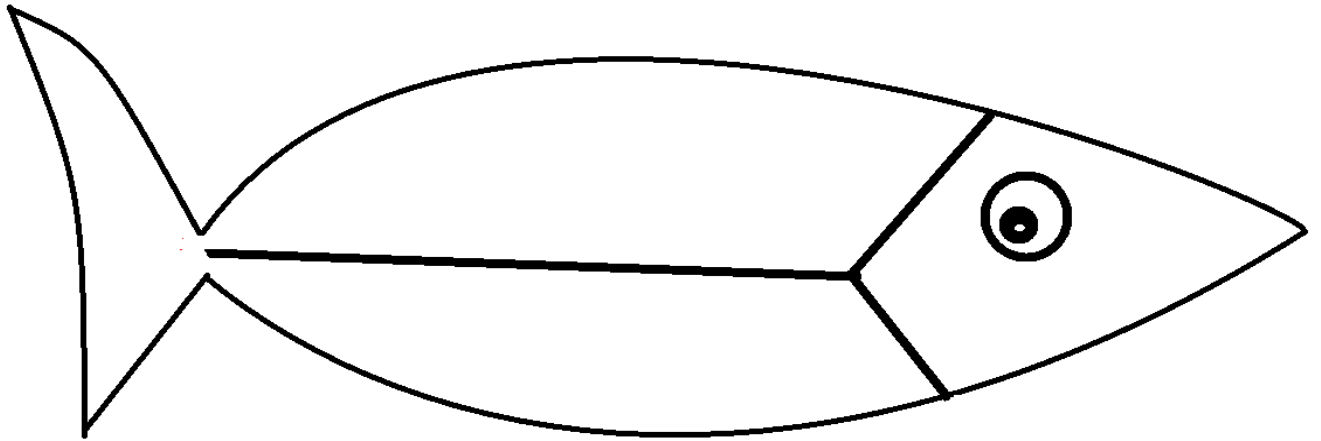
Vleermuizen vinden muggen super lekker. Als je ze met rust laat, eten ze zoveel mogelijk muggen voor je op.

Nachtbraker

Vleermuizen gaan het liefst 's nachts op pad om eten te zoeken. Ze zoeken naar muggen, nachtvlinders, torren en vliegen. Vleermuizen gebruiken een soort echo van hun eigen geluid om in het donker hun prooi te vinden. Het geluid weerkaast tegen alle muren of bomen en tegen de beestjes die ze willen opeten. Dit geluid komt weer terug naar de grote oren van de vleermuis. Zo weet hij precies waar hij moet zijn voor een lekker hapje.

(Bron: Dierenbescherming)

Bijlage 2 Visje kleuren , versieren en uitknippen

Bijlage 2 Visje om te kleuren of te versieren zie blz 6

www.poppentheaterjacobuswieman.nl

www.theaterbureaufrijs.nl

Foto's Marjola le Comte en Moon Saris
Illustraties vleermuis en muizenkopje zijn van José Vingerling
Spelopdrachten zijn van Koos Wieman

